

4. julij - Dan božca

Ze prvo polovico leta 1941 je fašistična Nemčija gospodarila skoraj po celi Evropi. Po zmagi nad Francijo, junija 1940. leta in neuspelem letalskem napadu nad Anglijo se je Hitler dokončno odločil, da bo 22. junija 1941, kljub podpisu pogodbe o nenapadnosti, ukazal začetek plana »Barbarossa« in zahrbtno napad del Sovjetko zvezo. Ofenzivo je začel s 5,5 milijona svojih vojakov, 3500 tanki in 5000 letali.

Komunistična partija Jugoslavije je bliskovito reagirala na poziv Kominterne, naj se v Jugoslaviji razvije vesplošni ljudski, osvobodilni boj proti nemškimi zasluževalcem in njihovim hlapcem ter s tem olajša boj sovjetskega ljudstva in rdeče armade.

27. junija je bil ustanovljen glavni štab narodnoosvobodilnih partizanskih odredov, ki mu je načeloval komandant, tovariš Tito.

4. julija 1941. leta je politbiro CK KPJ sklenil na svoji seji v Beogradu, v hiši Vladislava Ribnikarja na Dedinju, naj se doterdanje udarne enote, ki so imele za svoj cilj sabotaže in diverzantske akcije, pregrupirajo in da prerastejo v partizanske enote, njihove akcije pa v vseljudeški upor proti okupatorjem. Iste dne je bil sprejet sklep, da se ustanovijo glavni štabi po vseh pokrajinah. CK KPJ je na tem zasedanju imenoval borce za osvoboditev Jugoslavije izpod okupatorja — partizane, ki so v težkih bitkah štiriletne vojne vihre in v svojih pohodih in zmagah vedno znova oplemenitili to ime, ki je preraslo naše meje to ime, ki je preraslo naše meje to ime, ki je preraslo naše meje, kot in kmalu odjeknilo v svetu, kot simbol borbe majhnih narodov proti fašistični zvezi. Petokraka zvezda pa je postala znak enotnosti, borbe in hotenj naših narodov, da si izbojujemo bitko nad fašizmom, mračno dobo naše zgodovine in dosežemo svoj cilj graditve boljše, humanejše družbe in lepše prihodnosti. Po sklepih te seje so člani politbiroja odšli s posebnimi partijskimi in vojaškimi pooblastili v posamezne pokrajine.

V 1. številki Biltena GŠ NOPO (glavni štab narodnoosvobodil-

nih partizanskih odredov) Jugoslavije so bile obnovljene osnovne smernice o organizaciji, nalogah in taktiki partizanskih odredov. Tovariš Tito je odredil temeljne naloge NOPO: rušenje objektov, obramba vasi in mest, uničenje sovražnikov in »razvijati odpor naroda z dviganjem narodne vstaje in se postaviti na čelo te vstaje kot borbena jedro«.

Po 7. juliju, ko je izbruhnila vstaja v Srbiji, so se vstaje naglo širile po vsej domovini: v Črni gori 13. 7. 1941, v Sloveniji 22. 7. 1941, na Hrvaškem in v BiH 27. 7. 1941 in nekoliko pozneje še v Makedoniji. Ljudje so v vedno večjem številu pristopali v partizane, ki so osvobajali košček za koščkom naše zemlje. Tako je bilo že prve mesece vstaje naših narodov veliko osvobojenega ozemlja od Save do Drine. Število borcev se je hitro večalo in že septembra 1941. leta je bilo v sami zahodni Srbiji kar 23 odredov, ki so šteli 14.000 borcev — partizanov. CK KPJ je posebno pozornost posvetil razvoju NOB v Srbiji, od koder naj bi se z osvobojenih ozemelj vodila NOB v vsej Jugoslaviji.

26. septembra je bilo v Stolicah posvetovanje s predstavniki pokrajinskih vodstev vstaje, kjer je bil formiran tudi VŠ NOPOJ pod poveljstvom tovariša Tita in zahteva, da se nemudoma ustanovijo glavni štabi tudi v vseh pokrajinah, kjer jih doslej še ni bilo.

Po nastanku velikega osvobojenega ozemlja v zahodni Srbiji (Užička republika) se je začela razvijati tudi nova ljudska oblast z narodnoosvobodilnimi odbori. Začeli so delovati odbori delavske enotnosti in narodne pomoči, razna športna društva in zaživelo je kulturno-prosvetno delovanje.

V tem času se je partija lotila svojih priprav, pri vseh vodstvih so bili ustanovljeni vojaški komiteji, iz katerih so se med oboroženim bojem razvijali nacionalni in pokrajinski štabi in štabi partizanskih odredov, odredi pa so sčasoma preraščali v večje vojaške formacije, le-te še v večje, vse do narodnoosvobodil-

ne partizanske vojske in Jugoslovanske armade. Del teh enot je v sklopu 14. divizije, 14. maja 1945. leta tudi dobojeval v Poljanah na Koroškem poslednjo bitko 2. svetovne vojne v Evropi ter prisilil umikajoče nemške in kvislinske ostanke, da so položili orožje.

»Tako je KPJ že leta 1941, v usodnih dneh za ves svet, ko je hitlerjevski škorenj teptal Evropo, prav naša partija, ki so jo v Kominterni skorajda že odpisali, častno izpolnila svoje obveznosti do svojih narodov, do svojega delavskega razreda, do vsega mednarodnega delavskega gibanja in svobodoljubnega človeštva«, je dejal tovariš Tito na predavanju slušateljem politične šole ZKJ v Kumrovcu, ko je govoril o boju in razvoju KPJ med vojnami.

Naj tudi jaz končam članek z zadnjim odstavkom tega preda-

vanja, kjer je tovariš Tito dejal:

»Ko je torej v Evropi vladal fašizem, ko se razen KP SZ v njej ni pojavila nobena partija, je Komunistična partija Jugoslavije dvignila svojo revolucionarno zastavo in popeljala delavski razred, delovne množice, narode in narodnosti v zmagovito narodnoosvobodilno vojno in socialistično revolucijo. S tem je z dejanji častno poravnala svoj revolucionarni in internacionalistični dolg.«

Na nas mladih, na našem rodu pa leži obveza, da očuvamo pridobitve naše revolucije, da še naprej gojimo bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti, da si vsi skupaj prizadevamo in dograjujemo naš samoupravni socialistični razvoj in da ga brani- mo z istim žarom, kot so naši bratje in očetje branili našo domovino.

Tone Jan

CENA 2 LIRI -30 PFENIGOV PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

ORGAN CENTRALNEGA ODBORA KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

SEPTEMBER 1941.

št. 3.

NEZNANI:

POJTE ZA MENOJ!

Veš poet svoj dolg?
Nimaš več besed?
Kaj zagrinjaš se v molk?
Vrzi pesem v svet,
pesem za današnjo rabo,
vsi jo bomo povzeli za tabo!

Vrh Možaklje bom stal,
pesem svojo rjul,
Blegaš jo bo čul,
Krim odmev bo dal;
v vse vetrove jo bom tresel,
eden jo bo na Pohorje nesel.

Vem, o vem svoj dolg,
v prsih, tu me žge;
naj se mi grlo odpre,
bom zavijal ko volk —
na vseh štirih bom stal vrh planine,
pesem svojo vil med pečine.

Pojte za menojo,
silen ženimo hrup,
boga gmajna, le vkup,
le vkup, le vkup, ohoj —
vse noči tulimo, tulimo,
da se pretulimo skozi to zimo.

Še bo kdaj pomlad,
še bo napočil zor,
takrat volčji zbor
pojde lovce klat;
plavaj čez Savo, plani čez Dravo —
zob za zob in glavo za glavo!

V partizane!

Izkušnje prvih partizanskih oddelkov na naših tleh so popolnoma razbile slovese glasovne tistih prikritih lakajev okupatorskih tlačiteljev, ki so oznanjali hiter »zlom« partizanskih čet, ki so govorili, da tje še pre- zgodnja za oborožene akcije in ki so hoteli slovenski narod prisiliti, da strahopetno in sramotno upogne tilnik pod tujčovo peto. Slovenski partizani so razbili prve napade sovražnika in mu pri tem zadali relativno občutne izgube in skoro povsed že prešli v

napad proti sovražnikovim oboroženim pozicijam na naših tleh. Bres izjeme v vseh oddelkih se je po teh prvih bojih bojna pripravljenost partizanskih bojovnikov silno dvignila, obenem pa so se ti oddelki okre- pili še z močnim dotokom novih borcev. Danes je že ves teritorij Slovenije postal to- rišče partizanske akcije. Ponekod, zlasti na Gorenjskem, so partizani že v veliki meri potisnili okupatorske oborožene oddelke proti centrom ter si s tem clajšali gibanja. Par-

Praznik občine Šiška

Dolga, nepretrgana, večtisočglava povorka, ki so jo sestavljali predstavniki športnih društev, šol, vzgojnovarstvenih zavodov, gasilcev, vojakov, enot teritorialne obrambe, civilne zaščite in še vrsto drugih društev in organizacij naše občine, je 18. junija ob 9.30 krenila iz Gotske ulice po Vodnikovi cesti, proti stadionu športnega centra Ilirije, kjer so se zbrali predstavniki družbenopolitičnih organizacij ter delovni ljudje in občani Šiške in številni gostje, da tudi letos praznujemo svoj praznik in spomin na dogodke 22. junija 1941. leta, ko je bilo v hiši Filipa Bernarda, Pod hribom na Vodnikovi cesti ustanovljeno glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet. Ta veliki dogodek v zgodovinski borbi jugoslovanskih narodov je oznanil novo strategijo in taktiko narodnoosvobodilnega boja. Za komandanta je bil postavljen Franc Leskošek-Luka, za političnega komisarja pa Boris Kidrič. Ta dan sovpada z dnevom nemškega napada na Sovjetsko zvezo.

Komunistična partija, ki je pravilno ocenila nevarnost fašizma, je pozvala narode Jugoslavije, da pod njenim vodstvom na čelu s tovarišem Titom pričnejo z neizprosno, oboroženo borbo proti tujim zavojevalcem in domačim izdajalcem. Zato je CK KPS izdal proglas, s katerim je pozval tudi slovenski narod na oborožen spopad z okupator-

jem. Vedno večje število zavednih in domoljubnih ljudi je začelo odhajati v naše gozdove, kjer so se začele organizirati prve partizanske enote in oborožene akcije. Globoko v ilegali so se ustanavljali vojaški komiteji, ki so imeli nalogo, da organizirajo vsesplošni ljudski odpor proti sovražniku, da zbirajo orožje, hrano in sanitetni material, predvsem pa, da pristopijo k pripravi vojaških kadrov in organizaciji posameznih sabotaž in diverzantskih akcij.

To so bili prvi začetki boja našega naroda, ki je s tem dokazal sovražniku, da ne bo trpel ponižanja in zaslužnjenja in da hoče postati »na svoji zemlji sam svoj gospodar.«

Partizanske enote so se najprej spopadle z okupatorjem na Štajerskem in Gorenjskem, od koder so začeli Nemci najprej izseljevati naše ljudi. V hudih spopadih na Mežaklji, Jelovici, Storžiču, okoli Kamnika, Pohorja in drugod so si partizanske enote pridobile prve izkušnje o partizanskem načinu vojskovanja in imele tudi prve žrtve.

Razbesneli okupator je kmalu začel streljati talce, misleč, da bo s tem strl odpor partizanskih enot. V septembru 1941. leta je zagorela tudi prva slovenska vas Rašica.

Vendar so bila ta in še mnoga hujša dejanja okupatorjev, da bi zlomili in zaslužnili slovenski rod, zaman. Nasprotno, bolj ko so se zverinsko znašali



in s pomočjo domačih izdajalcev napadali partizanska taborišča ter pobijali in javno obešali talce, bolj je naraščal odpor ljudstva in želja za osvoboditev. Manjše partizanske enote so se začele združevati v čete, bataljone, divizije, ki so skozi težke izgube, zasede, ofenzive in osvajanja preraščali v močno narodnoosvobodilno vojsko vseh jugoslovanskih narodov, ki nam je v svoji štiriletni krvavi borbi z okupatorji dala veliko število narodnih herojev, odličnih vojskovodij in prekaljenih borcev.

Z zmago narodnoosvobodilnega boja in socialistično revolucijo, z osvoboditvijo slovenskega ljudstva in vseh narodov in narodnosti Jugoslavije smo si postavili nov mejnik v preobrazbi naše skupnosti na poti sociali-

stične samoupravne izgradnje naše domovine. Ob pomembnih obletnicah, ki jih letos praznujemo delovni ljudje Jugoslavije, je bila kulturna manifestacija ob občinskem prazniku še eno dokazilo, da proslava ni izzvenela le kot zunanji blišč, temveč je še enkrat potrdila pravilnost usmeritve Zveze komunistov in pripravljenost delovnih ljudi in občanov naše občine, da če bo potrebno, še enkrat stopimo na branik naše domovine. Kulturni program in vsi nastopajoči so v svojih vajah prikazali prizadevanja delovnih ljudi naše domovine pri graditvi socialističnega samoupravnega sistema in privrženost politiki Zveze komunistov Jugoslavije in našemu ljubljenski tovarišu Titu.

Tone Jan

Gospodarjenje in perspektiva v naši delovni organizaciji

V prvem polletju smo dobro gospodarili. Točni rezultati sicer še niso znani, toda na osnovi obračuna prvega tromesečja lahko zagotovo trdim, da bo tudi zaključek celotnega prvega polletja zelo zadovoljiv. Poleg dobrih poslovnih uspehov so bili storjeni precejšnji koraki na pod-

ročju uveljavljanja zakona o združenem delu in razvoju samoupravnih odnosov znotraj DO ter zlasti pojmovanju delovanja celotnega mehanizma naše samoupravne, ki z izvoljenimi delegati deluje v samoupravnih interesnih skupnostih. Sprejeti akti in sprejeti samoupravni

sporazumi preoblikujejo miselnost našega delovnega človeka, ki iz ozke podjetniške miselnosti prehaja v ustvarjalca celotne širše družbene skupnosti.

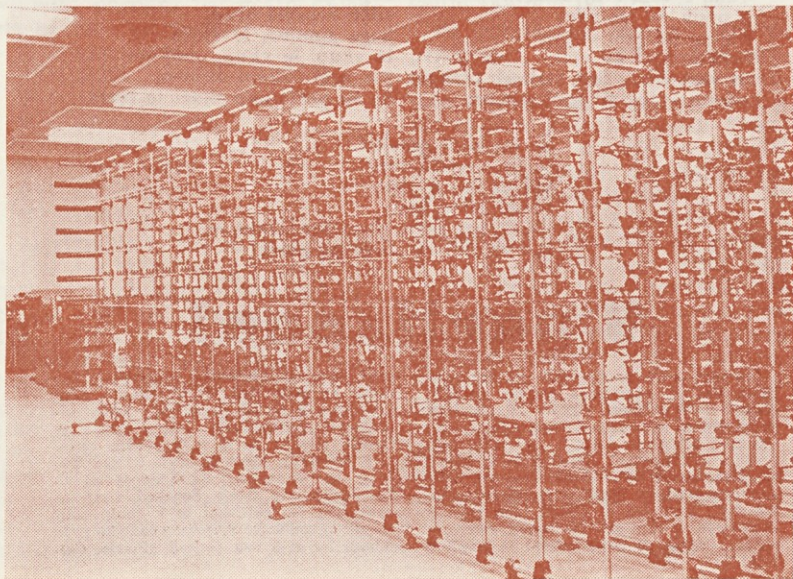
Za vse te dosežke smo kot DO prejeli od občinske skupščine plaketo priznanja, na katero smo lahko ponosni. To priznanje je toliko bolj pomembno, ker je v celotni občini to priznanje prejela samo naša DO in DO Lek. To nas obenem obvezuje, da bomo tudi v bodoče zastavili vse sile za doseg še boljših rezultatov na vseh področjih. Da smo to dosegli, je vsekakor rezultat skupnih prizadevanj, rezultat našega hotenja po teamskem delu in pravilni organiziranosti ter delovanju vseh strokovnih in družbenopolitičnih dejavnikov v tozdih in skupnih službah.

Ko ocenjujemo dosežke preteklega obdobja, zaskrbnjujoče ugotavljamo, da se naši načrti iz področja izpolnjevanja investicijske politike niso uresničili. Glede gradnje skladišča gotovih izdelkov smo z ozirom na znane probleme še kar zadovoljni in bo verjetno dograjeno v roku. Problem je uvoz strojev, katere nujno potrebujemo, da posodobimo tehnologijo. Naša velika skrb je, da bi z manjšimi stroški ob boljšem osebnem dohodu in zadovoljevanju širših družbenih potreb dosegli boljše uspehe. Te smo sposobni ustvariti, kolikor bi prejeli dovoljenja za uvoz. Mnogo potov in akcij je bilo že storjenih na tem področju. Nekaj teh je uspelo, kar pa niti najmanj ne zadovoljuje naših najnujnejših potreb.

Nas vse skupaj ne skrbi sedanjost, niti bližnja bodočnost,

temveč perspektiva in s tem socialna varnost tistih, ki bodo za nami prevzemali našo dediščino. Vsi bi bili ponosni in zadovoljni, če bi naši zanamci prevzeli rezultate dejanske vloženega dela sedanje generacije, ki daje vsa svoja prizadevanja in znanje v tej smeri.

Res je, da primanjkuje deviznih sredstev, toda tistemu, ki jih s svojim lastnim izvozom ustvarja, bi morala biti z instrumenti zagotovljena perspektiva. Tako stališče zastopajo najvidnejši politiki v naši družbi. V praksi je žal drugače. Še v nadalje se bomo morali boriti proti birokratizmu, ki je še vedno v precejšnji meri prisoten v naši družbi. Kritizirali in borili se bomo proti vsem negativnim pojavom. Ne smemo biti zadovoljni z doseženim. Zgraditi moramo zdravo družbo samoupravljalcev, ki bo z rezultati svojega dela sposobna zgraditi tak socializem, ki bo diferenciral tiste, ki so bolj sposobni, bolj pridni napram tistim, ki tega ne znajo ali nočejo. Če želimo to doseči, moramo vsekakor omeniti zakon o enotnem jugoslovanskem tržišču. Zakon dokaj točno definira stopnjo enakopravnosti na trgu. Tudi tu se srečujemo s kontradiktornimi pojavi. Če teoretično in politično soglašamo s tako sprejetim zakonom, potem mora biti tudi naš boj usmerjen v izvajanje. Ni sprejemljivo, da nimamo enakih startnih pogojev. Biciklisti ne morejo na start skupaj z avtomobilisti in obratno. Delo naj se meri po enakih kriterijih, potem lahko zagovar-



BIO 7

Bio 7 je prikaz ustvarjanja funkcionalnih oblik z namenom, da se dosežejo izdelki, ki bi mogli našemu življenju dati smisel in kvaliteto.

Razstava, ki je mednarodna, odigra veliko vlogo pri medsebojnem sporazumevanju in boljšemu razumevanju med različnimi deželami. Proces ustvarjanja industrijskega oblikovanja ima veliko možnost, da se bolj poudarijo in razvijajo narodni značaji in ne sodelujejo pri širjenju brezobličnega mednarodnega sloga, saj je le-ta posledica industrijskega razvoja, ki ne najde jedro v kulturi svojega lastnega naroda.

V današnjem svetu izostrena konkurenčnost in zasičenost tržišča pa postaja industrijsko oblikovanje del kvalitete proizvodov, obenem pa predstavlja te vrednote tudi poslovno prednost. Pravilnost je lepota. Lepota sloni na koristnosti. Kar je najkoristnejše, je tudi najlepše. To so misli oblikovalcev in želja ljudi, ki s svojo nitjo zavestno občutijo prostor, v katerem živijo.

Manifestacija, kot je BIO, nam to potrjuje, saj je vpliv potrošnika, ki nima posebno razvitih kriterijev, še na vseh področjih zelo velik. V takšnem položaju je edina rešitev v vzgajanju ustvarjalnih in kritičnih porabnikov. Omenim naj enega najvidnejših, Oskarja Kogoja, oblikovalca, ki svoje poklicno delo usmerja na področje izobraževanja

jamo in potrjujemo pravilno smer naše politike.

Naš boj za uveljavljanje pravilne politike se mora nadaljevati do uspeha, ki bo zagotovil boljše pogoje dela in hitrejši razvoj naše samoupravne socialistične družbe.

Ko sem neki dan pregledoval analizo, ki posreduje podatke o delavcih, ki se šolajo ob delu, si mimogrede predstavljam, da bo teh 27 tovarišic in tovarišev ob že obstoječi strukturi kadra in kadra, ki bo prišel iz rednega šolanja, še sposobnejši. Spособen bo programirati in izvajati najzahtevnejše programe, katerim bo trg priznal vloženo delo vključno z akumulacijo, potrebno za nadaljnji razvoj.

Naša nadaljnja pot je jasna in čista. Programi s takimi kadri so izvedljivi. Vprašanje pa je ekonomičnost izdelbe programa. Nam so znani najbolj ekonomični postopki. Točno vemo, kakšna strojna oprema nam je potrebna. Z lastnim delom ustvarjamo sredstva, mi ne potrebujemo družbenega denarja, zato bomo vložili vse sile v smeri, ki so bile v tem članku v kratkem nazkazane.

Prepričan sem, da bomo s skupnimi naporji le prebrodili težave in da bo ta vloženi trud rodil sadove v zadovoljstvo vseh nas in celotne družbe.

Janez Nebec

bodočih potrošnikov. Kogojeve, lesene in plastične igrače so eden tistih predmetov, ki nas ne pritegnejo samo zaradi resnega interdiscipliniranega prijema, temveč zaradi globoke družabne zavzetosti oblikovalca.

V industriji bi moralo oblikovalstvo postati pomembna funkcija, ki pa se ne nanaša samo na proizvodnjo določenega predmeta, ampak na vse, kar ustvarja celotno podobo podjetja.

Tako je oblikovanje vizualnih komunikacij postalo že običajno in dosega zavidljivo raven. Na razstavi je vidno tesno sodelovanje nekaterih naših podjetij in ustanov z grafičnimi oblikovalci. Med grafiki izstopa team oblikovalcev Studija MSSY, kateri sodi v sam vrh grafičnega oblikovanja.

Na področju oblikovanja izdelkov in to v celotnem razponu od investicijske opreme do oblikovanja pohištva se oblikovalska misel le počasi prebija, za kar v največji meri ni popolna krivda oblikovalcev, temveč prevelika podrejenost zahtevam marketinga. Namesto, da bi podjetja krenila na pot dolgoročnih investicij za resnični napredek oblikovalske politike, gredo mnoga po krajši poti razvoja, s tem da zanemarjajo izvirni izvoz jugoslovanskega, lastnega oblikovanja in iščejo izraza v tujih vzorih in izkušnjah.

Poučen vzgled domačemu gospodarstvu, kako lahko tehnološki konstruktorji in oblikovalci sodelujejo in kakšni so lahko ekonomski rezultati takšnega sodelovanja, je tovarna Tomos. Njeni izdelki so priznanje sistematičnega prizadevanja za oblikovanje. Tudi tovarna Iskra si že vrsto let utira pot z dobro oblikovanimi izdelki in številnim teamom, v katerem so sveži in ustvarjalni oblikovalci.

Bienale nam je pokazal tudi nekolikošen del pohištvene industrije. Povsem jasno je, da trenutni navdih ni dovolj in da je skromen, če pomislimo na naše številne tovarne pohištvene industrije. Za zadovoljevanje domačih potreb in prav tako za prodiranje na mednarodna tržišča bo potrebno razviti enotni koncept in izvesti delitev dela ter poskrbeti za razvoj oblikovanja in večje izobraževanje oblikovalcev.

Kadar sedimo in počivamo, postane duša razumna, je dejal modrec Aristotel. Ta izrek je povezan z naslanjači in stoli tovarne Lipa iz Ajdovščine in Stol Kamnik.

Tu je pomembna dostojanstvenost, dobri materiali, harmonija barv, nikakor pa ne zunanji blišč. To so nam dokazali dobri oblikovalci Uršič, Romih in Benda. Tu se pokaže sožitje med pohištveno industrijo in delom, ki je njej nujno potreben, tkanino.

Tkanine iz Dekorativne se podajajo svojim modelom, so zlahka v naravnem materialu in briljantne v izrazu barvne palete ter povezanosti z naravnimi odtenki barv.

To je nekaj misli in bežen pregled najboljšega in najuspešnejšega v naši industriji. Sožitje naših razstavljenih izdelkov z nasprotjem sodelovanja tujih eksponatov, razvitih industrijskih dežel je popolnoma na isti ravni kvalitete in oblikovanja. Zelimo si le več posluha med množico ljudi.

TANJUŠA NEUMANN

Tekmovanje ekip prve pomoči

V počastitev letošnjih jubilejev sta občinski odbor Rdečega križa in oddelek za Ljudsko obrambo Skupščine občine Šiška pripravila občinsko tekmovanje ekip prve pomoči Rdečega križa in Civilne zaščite, ki se je odvijalo v osnovni šoli Riharda Jakopiča. Na tekmovanju je sodelovalo skupno 32 ekip, med katerimi je bila tudi ekipa naše delovne organizacije. Zasedla je zadovoljivo štirinajsto mesto. Naj poudarim, da so ekipe tekmovalce za izbor republiškega tekmovanja, zaradi česar je bilo vzdušje toliko bolj napeto, saj se je vsaka ekipa borila za čim boljše uvrstitev. Na tekmovanje smo odšli brez posebnih priprav, temveč z znanjem, ki smo ga pridobili pri lanskoletnem te-

čaju. Ta tečaj je trajal skupno 92 ur. Moram povedati, da nam je bilo vreme naklonjeno, saj nam je že v zgodnjih jutranjih urah posijalo sonce in nam vilo veliko poguma. Tekmovanje se je odvijalo na prostem.

Ko smo stopili na igrišče osnovne šole, smo s ponosom zrlili v šotore, ki jih je postavila naša delovna organizacija in na oder, ki je dajal zelo lep in estetski videz.

Naj v imenu vseh tekmovalk izrazim željo, da bi se takih in podobnih tekmovanj še udeležili, seveda tokrat z manj treme in večjo pripravljenostjo. Naj za vedno v naših srcih doni pregovor »Važno je sodelovati, ne pa zmagati«.

Anka Šabič



NAPOVED VREMENA ZA JULIJ 1977

KRONIKA

VSTOPI:

- 1.— 4. Še vedno sorazmerno toplo in soparno, vendar bo z naraščajočo oblačnostjo prešlo do močnejših nalivov, neviht in trganja oblakov.
- 5.— 7. Z obrnitvijo vetrov proti severozahodu bo prešlo do prodora hladnejših zračnih mas in bo deževje prenehalo, toda ostalo bo nestanovitno vreme, ohladilo se bo.
- 8.—13. Kratko obdobje toplega vremena, ob koncu tedna nastopi nizek zračni tlak.
- 14.—19. Z lunino spremembo zopet poslabšanje vremena. Padec zračnega tlaka povzroči dotok vlažnega nizkega zraka, ki poguje težke nevihte v notranjosti Evrope. V posameznih predelih poplave — posebno alpski predeli. Padec temperature.
- 20.—22. Po znatni ohladitvi delna razjasnitev, vendar še posamezne motnje.
- 23.—31. Visoki zračni tlak iz Azorov bo vplival na izboljšanje vremena. Toplo in sončno vreme. Le okrog 26.—31. utegne priti do neviht s točo.

Stariha Tone, jedilnica Lapič Zorka, pripravljavnica Druško Ramiz, zun. promet Jenček Maks, šivalnica Adilović Ismet, barv. preje Majer Boris, apretura

IZSTOPI:

Anžur Marija, upokojitev Marinko Marija, izjava del. Poljanec Ivanka, izjava del. Zebec Branko, izjava del. Sotlar Miro, izjava del. Železnik Anton, odsl. voj. roka Redžepi Njazi, v preiz. dobi Stanković Đuro, samovoljna zapustitev dela Garvanović Đuro, samovoljna zapustitev dela Veselinović Brane, izjava del. Židov Barica, upokojitev

ROJSTVA:

Neumann Tanjuša — hči Petrovič Miladinka — hči Bajc Alojzija-Cveto — sin Žankar Tončka — hči

DELOVNI JUBILEJI:

po 10 let — Ferjančič Alenka
po 15 let — Čarman Angela, Marinko Janez, Pušnik Marija, Sečki Ana, Novak Janez, Preskar Urška, Primec Bernarda
po 30 let — Demšar Amalija, Paškulin Peter, Strukelj Marija

J. A.

Narodna zaščita

— kaj je to?

Podružbljanje varnostne funkcije je dobilo z novo ustavo, sklepi in stališči X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS v okvirih uveljavljanja družbene samozaščite nove razsežnosti. Predvsem so te funkcije obravnavane v novem Zakonu o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah. Ta zakon obravnava tudi določili o **Narodni zaščiti** kot specifični obliki ureničevanja določenih pravic in dolžnosti delovnih ljudi in občanov s področja družbene samozaščite. Narodna zaščita je torej po tem zakonu del družbene samozaščite. V enoto Narodne zaščite se združujejo in organizirajo delovni ljudje in občani, da bi s svojo aktivnostjo preprečila takšna dejanja ali ekscese ki bi po svojih posledicah zahtevali intervencijo državnih organov ali povzročili delovnemu kolektivu ali krajevni skupnosti materialno oziroma moralno škodo.

Prvenstvena funkcija Narodne zaščite je varovanje delovnih ljudi in občanov, pogojev za njihovo delo, proizvodnih sredstev, družbenih dobrin, s katerimi ustvarjajo in okolja, v katerem prebivajo, v skladu z načeli socialističnega samoupravljanja.

Narodna zaščita kot oblika družbene samozaščite je rezultat spoznanja, da so v sistemu socialističnega samoupravljanja zmožni in pripravljani opravljati te naloge delovni ljudje in občani sami. Ime je Narodna zaščita dobila že v NOB. Takrat je bila organizirana kot oborožena sila v okviru odbora OF za samozaščito prebivalstva in pomoč partizanskim enotam. Sedanja oblika Narodne zaščite je torej nadaljevanje tradicije iz NOB.

Narodna zaščita je rezultat spoznanja in zahteve:

— da je potrebno sredstva za proizvodnjo in pomembne objekte, ki so namenjena splošnim potrebam v določenih primerih bolje zavarovati;

— da je organizirana prisotnost zaščitnikov v določenem času na določenem prostoru najuspešnejša preventiva;

— da določene ekscese v okviru samoupravnih odnosov v DO, TOZD oziroma KS lahko preprečijo ljudje sami;

— da moremo zagotoviti določen red v javnih prostorih ali ob javnih manifestacijah tudi brez prisotnosti državnih organov.

Delovanje Narodne zaščite je usmerjeno v preprečevanje:

— uničenja ali poškodbe določenih objektov ali naprav s sabotažami in diverzijami;

— okužbo ali zastrupljanja voda in vodih izvirov ter zbiralnikov;

— tatvine ali uničenja družbenega premoženja in dobrin, pomembnih za proizvodnjo in življenje;

— požarov zaradi malomarnosti ali z namero, povzročiti škodo ter vnašati zmedo in negotovost;

— raznih ekscesov, ki motijo mirno in varno življenje;

— neodgovorno in nepremišljeno obnašanje posameznikov

ali grupe v DO v primeru notranjih zaostritev z namenom ogrožanja varnosti ljudi ali določenih naprav;

— ogrožanje življenja ljudi; — izzivanje motenj na zborih in sestankih na javnih prostorih, prireditvah in manifestacijah;

— poskusi oskrunjenja ali omalovaževanja spomenikov ali drugih kulturnih stvaritev splošnega ali zgodovinskega pomena;

— žalitve ali ogrožanje zaslužnih, starih, invalidnih ali fizično onemoglih ljudi;

— zlorabljanje nastalega stanja v primeru naravnih in drugih nesreč z namenom prisvajanja zasebne ali družbene imovine ipd.

Zakon določa, da je enota Narodne zaščite vedno in brez izjeme vezana na delavski svet TOZD, svet krajevnih skupnosti oziroma drugi ustrezen organ.

Zakon določa, da opravljajo naloge Narodne zaščite vsi delovni ljudje in občani, ne glede na starost in spol. Torej morajo opravljati te naloge tudi tisti, ki še nimajo 18 let, ženske, ki so fizično in psihično sposobne in vsi že upokojeni ali starejši, ki te naloge zmorejo.

Sodelovanje v enoti Narodne zaščite je pravica in dolžnost delovnega človeka in občana, ki jo opravlja zunaj rednega delovnega časa.

Razporejanje delovnih ljudi in občanov na dolžnosti v enoto Narodne zaščite pomeni določanje obveznosti, koliko ur tedensko ali mesečno je delavec oziroma občan dolžan opravljati naloge Narodne zaščite. Trajanje obveznosti je odvisno od potreb, ki izhajajo iz varnostnega načrta in števila delovnih ljudi ali občanov — pripadnikov enote Narodne zaščite.

Dan, čas in mesto opravljanja obveznosti določi načelnik enote Narodne zaščite ali njegov pomočnik, ki se mu je delavec oziroma občan dolžan odzvati. Neodzivanje pozivu ima za posledico postopek ugotavljanja kršitve zakona in izrek kazni po sodniku za prekrške po 174. členu zakona.

Enota Narodne zaščite se ravna po stopnjah nevarnosti različno. Tako poznamo minimalne varnostne ukrepe, po prvi, drugi in tretji stopnji. Vsaka od teh stopenj povečuje izvajanje ukrepov opazovanja oziroma nadzora na določenih mestih, določenih objektov in njihov zavarovanja neprekinjeno dnevno in nočno ter tudi povečanje števila zavarovalnih mest in število zaščitnikov.

Način opravljanja nalog Narodne zaščite je v tem, da na določenem mestu ali določenem prostoru izvajajo zaščitniki zavarovanje vedno v skupini najmanj dveh pripadnikov. Skupina pa je lahko tudi večja. Čas opravljanja naloge mora biti prilagojen dejstvu, da se naloga opravlja zunaj rednega delovnega časa, torej v prostem času in opravljanje teh nalog ne sme bistveno vplivati na delovno sposobnost delavca oziroma občana pri delu.

Pravice in dolžnosti delovnih ljudi oziroma občanov, ko opravljajo naloge Narodne zaščite določa zakon v svojem 27. členu.

Pripadniki Narodne zaščite nosijo na levem rokavu, sicer civilne obleke, posebno oznako. To je trak rdeče barve z vdelenim okroglim modrim krogom z rdečo zvezdo in belim napisom: Narodna zaščita. Načelnik ima enak trak, obrobljen na obeh straneh z rumeno črto, namestnik pa ima trak, obrobljen z rumeno črto samo na zgornjem robu.

Delavci in občani nosijo med opravljanjem nalog Narodne zaščite praviloma orožje. To sicer ni vedno nujno, odvisno je od vrste nevarnostne stopnje in pomembnosti objekta, ki ga varujejo.

Tudi pri nas v Dekorativni smo že doslej trikrat aktivirali enoto Narodne zaščite, ob zadnjem obisku tovariša Tita v Sloveniji, na zadnjem praznovanju občinskega praznika in sedaj, ko se ob priliki beograjske konference izvaja razne pritiske na našo državo, v glavnem od zunaj, ko hočejo posamezne teroristične skupine vnesti nemir med naše občane, navzven pa

postaviti Jugoslavijo kot državo, v kateri varnost ljudi ni zagotovljena. Spomnimo se pred kratkim eksplozije na mednarodnem vlakcu v bližini Trbovelj.

Omenimo naj še to, da je sestava enot Narodne zaščite v vsaki stopnji nevarnosti drugačna. V prvi stopnji smo vsi dolžni sodelovati, v drugi stopnji, recimo v primeru naravne nesreče, ne morejo sodelovati enote civilne zaščite, ker imajo takrat svoje zadolžitve. V tretji stopnji pa se odvojijo na svoje dolžnosti tudi Teritorialna obramba in vsi obvezniki JLA. Tako bo v takem primeru vsa zaščita naše družbene imovine zaupana ostalim delavcem in občanom, torej v glavnem mladim, ženskam in starejšim. Zato smo dolžni, da se že sedaj vsi aktivno vključujemo v opravljanje nalog Narodne zaščite, da bomo v nujnih primerih sposobni takoj, brez predhodnih razlag, opravljati zaupane nam naloge.

Uporabljena literatura: — Zakon o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah

— Priročnik za delo Narodne zaščite.

Bogo Reisp

MIHAELA GOSTIŠA, rojena 29. 9. 1923, tekstilna delavka, upokojenka iz Ljubljane, prejela zlati znak Zveze sindikatov Slovenije



Iz obrazložitve:

V narodnoosvobodilni boj se je aktivno vključila na Gorenjskem v marcu leta 1943. Bila je članica okrajnega komiteja SKOJ za Selško dolino, kasneje pa tudi okrožnega komiteja SKOJ Škofja Loka ter članica pokrajinskega komiteja SKOJ za Gorenjsko in PK SKOJ Slovenije. V KPS je bila sprejeta 1944. leta.

V sindikat se je tovarišica Gostiša vključila leta 1945. Delovala je v sindikalni podružnici, v letih 1951 do 1955 pa je bila članica mestnega sindikalnega sveta v Ljubljani. V letih 1953 do 1958 je bila članica republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in od leta 1956 dalje tudi centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije. Udeležila se je

dveh kongresov Zveze sindikatov Jugoslavije in treh kongresov Zveze sindikatov Slovenije.

V letih 1951 do 1955 je bila Mihaela Gostiša članica mestnega komiteja KPS Ljubljana, nato do leta 1959 članica občinskega komiteja ZKS Ljubljana-Bežigrad. V letih 1954 do 1959 je bila članica glavnega odbora AFZ Slovenije. Od leta 1960 do 1964 je delovala v občinskem komiteju ZKS Ljubljana-Šiška, v letih 1966 do 1970 pa je bila sekretarka osnovne organizacije ZKS v Tovarni dekorativnih tkanin v Ljubljani. V letih 1951 do 1955 je bila članica mestnega ljudskega odbora v Ljubljani, v letih 1961 do 1966 pa tudi predsednica delavskega sveta Tovarne dekorativnih tkanin v Ljubljani.

S trinajstimi leti se je Mihaela Gostiša zaposlila kot tekstilna delavka v Kranju in je bila v nenehnem stiku z naprednim delavskim gibanjem, kar jo je organiziralo in kasneje v SKOJ, tudi kmalu po okupaciji privedlo v aktivno delo v mladinski Vsa leta po osvoboditvi je bila znana kot izredno prizadevna, kritična in ustvarjalna politična delavka, ki jo odlikuje velika osebna skromnost. Po nekajletnem poklicnem političnem delovanju se je vrnila na delovno mesto tekstilne delavke v Tovarni dekorativnih tkanin v Ljubljani. Velika politična aktivnost tega kolektiva je nedvomno tudi sad njenih prizadevanj.

Mihaela Gostiša je bila odlikovana z redom zaslug za narod s srebrnimi žarki.

Srečanje z vojaki

Tradicionalno srečanje mladih Dekorativne in vojakov vojašnice Boris Kidrič iz Šentvida, ki je bilo posvečeno Dnevu mladosti Titovim in našim jubilejem, je bilo letos nekoliko pozneje kot običajno, to pa zaradi obveznih vojaških vaj, zaradi katerih je bilo predstavljeno nekaj dni pozneje. S tem seveda ni bilo nič manj pomembno, ker je bilo športnih srečanj, zabave, novih prijateljskih vezi in vsega tistega, kar daje današnjemu mlademu svetu značaj, na pretek.

Najprej so bili pogoščeni vojaki. V nekaj skupinah so si ogledali našo delovno organizacijo, ki je za nekatere bila še posebno zanimiva, ker niso ali nimajo stika z industrijsko proizvodnjo. Nato so izmenjali mnenja z našimi predstavniki v prijetnem in sproščenem pogovoru.

Športna tekmovanja so bila zaradi prevelikega obsega razdeljena na tri dni. Najprej so začeli kegljači in dosegli prvi uspeh za našo organizacijo. Bili so prvi ekipno in posamezno. Najboljši posameznik je bil Pečavar Marjan. Ta uspeh je bilo tudi pričakovati, kajti kegljači so — mimogrede — daleč naj-

bolj uspešna športna ekipa Dekorativne. Drugi uspeh so dosegli odbojkarji, ki so premagali svoje nasprotnike. Večji uspeh smo pričakovali od nogometašev, ki uspešno nastopajo v občinski sindikalni ligi. No, tokrat so bili prešibak nasprotnik ekipi iz Šentvida. Ne bomo jim očitali zaradi tega poraza, ker so igrali v gosteh in pred »gromoglasnim občinstvom«, vojaki. Namiznoteniška ekipa je bila tudi poražena in to zelo z majhno razliko, tako da smo dobili občutek, da bi ob nekoliko boljši pripravljenosti lahko zmagali. Najboljši posameznik šahovskega srečanja je bil nepremagljivi Bertonec Peter, vendar ne toliko, da bi ekipno zmagali. Tokrat, tudi tokrat so zmagali vojaki. Edini pričakovani poraz je bil v streljanju, kajti tudi tokrat so vojaki samo potrdili, da so bili in bodo »vladarji« strelišč in črno-belih tarč. Dovolj zgovoren podatek o njihovem uspehu je, da so dobili vsa tri prva mesta v posamezni konkurenci.

Višek vsega je bil slavnostni zaključek v prostorih naše delovne organizacije. Pripravljen je bil kulturno zabavni program, v



izboljšamo sedanjo neaktivnost. Prepričan sem, da je zelo veliko tistih, ki bi želeli marsikateri prost trenutek izkoristiti za rekreiranje tukaj, v naši delovni organizaciji, toda premalo pobud je zato in to ravno z naše strani — mladinske. To še posebno velja za ženske, ki praktično nimajo, razen maloštevilnih in uspešnih kegljačic, nobene ekipe, ki bi lahko uspešno predstavljala Dekorativno na kakšnem tekmovanju. Prepričan sem, da jih je veliko, ki si želijo in čakajo še bolj organizirana srečanja. Možnosti imamo veliko v namiznem tenisu, odbojki, šahu, streljanju itd. Lahko so tudi internerga značaja (med TOZD, oddelki), enako velja tudi za moške, ki so kljub svoji aktivnosti še premalo organizirani in povezani. Pri tem je treba težiti k

taki organiziranosti, v kateri ne bi bilo preveč uradnosti, načrtovanja temveč enostavno, vsakdanje. Temu primerno bi bilo treba organizirati lažji pristop do rekvizitov za vse tiste, ki bi jih radi uporabljali. Ob tem bi dosegli še eno pomembno stvar. Tuti tisti, ki niso več mladinci, bi se gotovo radi vključili v taka srečanja oziroma organizirano rekreacijsko dejavnost in s tem pripomogli pri rekreaciji v naši delovni organizaciji.

Na koncu pa se to — mogoče bi lahko sindikalna organizacija upoštevala predlog pri planiranju izletov, ki bi imeli rekreacijski in tekmovalni značaj, kot je obisk enega od rekreacijskih centrov s plavalnim bazenom.

Milan Katič



Draga Mihela!

Z velikim veseljem smo sprejeli vest, da si prejela visoko družbeno priznanje, Zlati znak Zveze sindikatov Slovenije. To priznanje je po našem trdnem prepričanju res prišlo v prave roke.

Veselimo se s teboj, tvoji bivši sodelavci, ki se te vedno radi spominjamo, ker si hodila z nami in v veliki meri osebno doprinašala pri ustvarjanju boljšega današnjega in jutrišnjega dne.

Na to visoko priznanje smo ponosni tudi mi, saj si še vedno del nas, ki nadaljujemo pot ustvarjanja samoupravnih socialistične družbe.

Prejmi naše iskrene čestitke z željo, da bi bila še dolgo srečna in zdrava ter uživala sadove svojega in našega skupnega dela.

Prisrčen tovariški pozdrav ti pošilja generalni direktor

JANEZ NEBEC

katerem so sodelovali skoraj vsi udeleženci tega večdnevnega srečanja. Začelo se je s pozdravnimi govori, podelitvijo pokalov in diplom. Sledile so recitacije, humoristični prispevki, dobra glasba, ki se je seveda dopolnjevala s plesom in v zelo dobrem razpoloženju.

Pomembnost tega srečanja ni samo v tem. Namreč še eno stvar je bilo čutiti v nasi delovni organizaciji, posebno med mladino. To je vsesplošna angažiranost na področju telesne kulture. Zelo malo je bilo tistih, ki si niso želeli tega srečanja, oziroma dokazovanja svojih sposobnosti na športnem področju. Vprašati se moramo, ali ni to dovolj velik »smerokaz« za naše nadaljnje delo na tem področju. Dobro vemo, da šport in rekreacija v naši delovni organizaciji nimata takšnega razmaha, kakršnega bi lahko imela in za kar ima precej možnosti, vsaj v spomladanskih in poletnih dnevih. Velik del krivde za to leži na mladincih, ki se ne znamo ali nočemo organizirati. To je edina pot, da

MURN MARIJA, prejela priznanje in nagrado samoupravljalcev, ki jih podeljuje Mestni svet Zveze sindikatov Ljubljana

Tov. Murnova je rojena 27. 11. 1931 v Repčah pri Novem mestu. V Dekorativni je zaposlena že 22 let, in sicer v neposredni proizvodnji. Sedaj dela na delovnem mestu predelavke v tkalnici. Ves čas, kar je zaposlena, aktivno deluje v sindikalni organizaciji in v organih upravljanja.

Veliko truda in časa posveča utrjevanju delegatskega sistema kot temeljnega odnosa delavcev pri odločanju, ne samo v okviru delovne organizacije, pač pa tudi v širši družbenopolitični skupnosti. Sedaj uspešno in aktivno deluje kot predsednica konference delegacij v zboru združenega dela v Dekorativni. V enaki meri se zavzema za uveljavitev vidnejše vloge žena v našem družbenem življenju, saj je članica sveta za družbeno aktivnost žensk pri občinski konferenci SZDL.

Poleg naštetih funkcij je tudi delegatka občinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana-Siška in članica častnega razsodišča pri občinski konferenci Zveze komunistov Slovenije.

Tov. Murnovo smo prosili za kratek intervju, na kar je rada

pristala in nam odgovorila na nekaj vprašanj.

Prosim vas, da nam poveste, kaj vam pomeni to priznanje?

To priznanje mi pomeni ogromno, menim pa, da to ni priznanje samo mojemu delu, ampak celi delovni organizaciji Dekorativne.

Kako ste se počutili ob podelitvi priznanja?

Bila sem presrečna, da so izbrali prav mene in izredno vesela ter ponosna, da sem delavka kolektiva Dekorativne.

Kaj po vašem mnenju pomeni to priznanje za našo delovno organizacijo?

Kot sem že omenila, menim, da je to priznanje ravno tako delovni organizaciji kot meni, saj sem jaz, ki sem to priznanje prejela, prav tu dobila plodna tla in pogoje za svoje družbenopolitično delovanje.

Tov. Murnova, za to priznanje in nagrado vam iskreno čestitamo in želimo pri vašem delu na delovnem mestu in pri delu v družbenopolitičnih organizacijah ter organih še mnogo uspehov.

Bogo Modic

Köbenhavn — glavno mesto Danske

S skoraj 2 milijona prebivalci je Köbenhavn — največje skandinavsko mesto, a kljub kraljevi rezidenci in svetovno pomembnem pristanišču spominja na udobno meščansko idilo. Življenjska raven ljudi je v glavnem precej izenačena in obiskovalca to ugodje objema kot topla prijetna kopel.

V Köbenhavnu je pisal svoje povesti Hans Cristian Andersen (1805—1875). Nepomemben majhen mož, ki se ni nikoli poročil, je postal najslavnejši Danec. Na mestnem trgu so mu meščani postavili spomenik in Andersen zamišljeno gleda v vrvež pod seboj, ki je v mnogočem takšen, kot da bi oživela ena izmed njegovih pravljic. Cingljanje kolegarskih zvoncev, pomešano z zvonjenjem zvonov iz nešteti nenaavadno oblikovanih zelenih bakrenih stolpov, to je najznačilnejša glasba Köbenhavna. Glavno mesto Danske je pristaniško mesto. Za vsakim vogalom se zablešči morje. Parniki plovejo prav blizu centra in zdi se kot da gledamo predstavo lutkovnega gledališča.

Ime Köbenhavn pomeni »trgovsko pristanišče«, zato se ljudje verjetno ne jezijo preveč na novejši ime: »glavno mesto danske pornografije« — »Dokler se s tem zasluži...«

Donosne turistično trgovske posle pa opravlja tudi krhka morská deklica, ki že skoraj 80 let udobno sedi na skalj Lange-line nasproti pristanišča in prijavlja neštete turiste.

Za nas pa je bil obisk v Köbenhavnu predvsem zanimiv zaradi vrhunskih dosežkov v danskem industrijskem in unikatnem oblikovanju.

Na sejmu skandinavskega pohištva so nam pokazali nepreosljlive vzorce njihovih interierov, fino obdelavo in končno izdelavo pohištvenih kosov, čudovitih enostavnih blagovnih vzorcev. Ze tu smo lahko začutili njihov smisel za oblikovno in barvno usklajenost vseh elementov, ki v skupini sestavljajo prijeten bivalni prostor.

Lepih, izredno grobo ročno tkanih preprog, nežnih, enostavnih tapiserij ne smemo prepustiti pozabi. Tudi blaga, vzeteza iz ročnih statev, naslonjenega na njihovo narodno izročilo, ne bi smeli pozabiti, — tanke modre črte na belem, rdeče na belem, modro na rdečem itd.

Razstavna trgovina Permanente nas je obogatila s svojo preprostostjo in nas opomnila, da je najenostavnejše pač najlepše. V vsem je bila čista in preprosta, le v barvah je bila razkošno bogata. Pa ne le Permanente, tudi navadne trgovske hiše so nas presenečale s svojim bogastvom barv, ki so se ne glede na artikle lepo ubogljivo pospravljene po zaporedju barvnega kroga nastavljale kupčevim očem in njegovi denarnici. Verjemite ali ne, čisto povprečna brisača je v taki barvni verigi predstavljala pravo razkošje in počutil bi se kar nekam vzvišenega, če bi si vzel en tak člen in ga obesil doma v kopalnici.



Danec je na zunaj čisto nepomemben, skoraj bi lahko rekli neviden človek. Ves medel in nevsiljivo oblečen hiti po cesti, a za vsem tem da čutiti, kako se mu mudi domov, med štiri stene Andersenove hiše, kjer ga ob obvezni sveči pri večerji čaka prijazna toplota kamina in domačnost lesa.

Danec se ob večmesečnem hladnem vremenu zateka v dom in prav zato mu posveča toliko pozornosti. On zna ceniti ročno delo in zato se trudi, da bi tudi industrijskim izdelkom dal videz

doma narejenega, a nikakor ne potvorjenega blaga, saj se zaveda, da je tako delo že nekakšna garancija za dobro počutje in prijetno domače vzdušje.

Se in še bi lahko hvalila svetlolase Skandinavce in njihova prefinjena občutja do domov, pa mislim, da le ne bi bilo pravično do nas ostalih, saj imamo tudi pri nas možnosti, da če že ne moremo kupiti, vsaj proizvedemo lahko vse to, kar smo videli na severu.

Majda Mrzelj

V spomin Mari Ulčar in Miletu Smolinskemu

V letu 1977, ob obletnici Tito-vega prihoda na čelo partije, sta morala umreti naša nekdanja sodelavca v tovarni Eifler, borca spomeničarja.

Tov. Mile je bil revolucionar, prvi borec, ki je stopil na to pot že zdavnaj prej pred drugo svetovno vojno. Bil je organizator tekstilne stavke v letu 1936, kasneje je bil novinar, urednik notranje politične rubrike pri Slovenskem poročevalcu, urednik Delavske enotnosti itd.

Tov. Mara je imela komaj 20 let, ko ji je umrla mama in je morala skrbeti še za mlajše bratce. Kljub temu pa je še vedno našla čas, da se je tudi ona udeležila stavke v letu 1936. S svojim lepim glasom in igranjem na kitaro nam je stavkujočim krajšala čas ob večernih urah. Če so nam kurirji prinesli slabe novice, je vedno zapela:

Zapoj si pesem, ko muči te tuga, zapoj si pesem, najboljši je lek, ko mine ena, na vrsti je druga, tako preživiš celi vek!

nato pa smo za njo zapeli tudi mi, da je odmevalo po tovarni, obkoljeni od policije.

V času, ko smo starejši komunisti v Dekorativni proslavljali 40 let KPJ in 85. rojstni dan

tovariša Tita, sta se naša bivša sodelavca borila v Bolnici Petra Držaja v Šiški s smrtjo. Tov. Maro smo pokopali dne 6. junija, tov. Mileta pa 14. junija, oba na Žalah v Ljubljani.

Zelo težko je bila pot naših dveh sodelavcev, s katerimi smo se razumeli kot bratje in sestre. Sedaj jih ni več med nami. Vsi, ki smo ju imeli radi in ju spoštovali, jih bomo ohranili v lepem spominu.

M. Krivec

Ker ste nam obljubili, da boste vse objavili v Glasniku, kar bodo upokojenci napisali, Vam posredujem nekaj vtisov iz vsakoletnega srečanja upokojencev Dekorativne:

— Najlepši je mesec maj, ko se zberemo v športnem parku Dekorativne.

— Najlepši cvet je nagelj, katerega prejmemo ob srečanju upokojencev.

— Najboljše je bilo tisto kosilo, ki so ga skuhale dekleta iz tovarniškega bifeja.

— Najboljša je bila tista kava, ki jo je prinesel mladi kuhar.

— Najboljša je tista pijača, ki smo jo pili v Dekorativni.

— Najlepše petje je bilo petje mladih fantov iz Škofje Loke.

— Najprijaznejše so bile mlade tovarišice, ki so nam stregle.

— Najbolj nas je razveselil generalni direktor tov. Nebec s povabilom na srečanje v prihodnjem letu.

— Najbolj smo se med nami razveselili novinca, to je nekdanjega generalnega direktorja tov. Rodeta.

— Najboljši so delavci, ki nadaljujejo naše delo.

Vsem najlepše želje.

M. Krivec

ZAHVALA

Ob smrti moje drage mame se iskreno zahvaljujem delovni organizaciji za darovani venec in za izražena sožalja.

Francka Plešič

ZAHVALA

Ob mnogo prerani smrti mojega ljubega moža se zahvaljujem delovni organizaciji za darovani venec, sodelavcem pa za izraze sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Ana Slovša

ZAHVALA

Ob smrti mojega dobrega očeta se zahvaljujem sodelavcem za izrečena sožalja in sindikalni organizaciji za denarno pomoč.

Tončka Velkovrh

ZAHVALA

Ko odhajam v zasluženi pokoj, se vam sodelavcem prisrčno zahvaljujem za prelepo darilo.

Celotnemu kolektivu tovarne pa želim še mnogo delovnih uspehov.

Ana Anžič

ZAHVALA

Celotnemu kolektivu se najlepše zahvaljujem za izkazano pozornost, ki sem je bila deležna ob mojem odhodu v pokoj. Prav tako se zahvaljujem za lepo darilo, katero me bo spominjalo na dolgoletno sodelovanje z vami vsemi.

Vsem skupaj želim še veliko uspeha pri delu.

Marija Perušek

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavcem iskreno zahvaljujem za dolgoletno sodelovanje v veselih in težkih urah na delovnem mestu, za dosega skupnega cilja. Obenem se zahvaljujem tudi za prejeta darilo in želim delovnem kolektivu še mnogo poslovnih uspehov.

Marija Anžur

ZAHVALA

Članom delovne organizacije se zahvaljujemo za izražena sožalja ob smrti našega dragega očeta in za cvetje, ki ste ga darovali in pospremili na njegovi zadnji poti.

Franci, Ciril in Danica Dovč

ZAHVALA

Kot že po lepi stari navadi smo se upokojenci Dekorativne 26. 5. zopet zbrali na povabilo generalnega direktorja tovariša Janeza Nebca, družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov podjetja na tovariško srečanje.

V športni jami nas je že od daleč vabil napis »DOBRODOŠLI«. Vodilni delavci podjetja so nas prijazno sprejeli, dekleta pa so nam pripela nageljne in postregla z aperitivom. Nekateri od nas so si ogledali delovne prostore tovarne, kjer se vsako leto vidi kaj novega. Nato nas je pozdravil predsednik konference sindikalne organizacije in dal besedo generalnemu direktorju tov. Nebcu. S toplo besedo nas je pozdravil in izrazil željo, da bi se dobro počutili med njimi, da bi ta srečanja postala nekaka tradicija, katero bi nadaljevali tudi

znanjci. Seznanil nas je z gospodarjenjem podjetja in iz njegovega poročila smo videli, da dobro poslušate, kljub težavam, ki jih morate premagovati. Nato ste nas pogostili z obilnim kosilom in dobro kapljico. Med veselimi kramljanjem, nekateri so se tudi zavrteli, nam je čas hitro minil in treba se je bilo posloviti.

Spoštovani tovariši! Za ta pršni praznik se upokojenci Dekorativne najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste nam ga pripravili, enako pa tudi za denarni znesek, ki smo ga prejeli.

Generalnemu direktorju tov. Janezu Nebcu, vsem samoupravnim organom in družbenopolitičnim organizacijam ter vsemu delovnemu kolektivu želimo še mnogo uspehov pri njihovem delu. Vsem pa tudi veliko osebne sreče.

Še enkrat, vsem prisrčna hvala.

Upokojenci Dekorativne



Gibanje poškodb pri delu v prvih petih mesecih

V začetku junija so naši strokovni, vodilni in vodstveni delavci proučili gibanje poškodb pri delu, ki so se pripetile v prvih 5 mesecih tega leta.

Po poročilu službe za varstvo pri delu je bilo moč ugotoviti, da število poškodb pri delu od januarja do junija nenehno narašča, v zaporedju 3, 5, 9, 10, 12, da so nekateri obrati kot pripravljavnica v TOZD A in šivalnica v TOZD B za 5 mesecev v 1977 letu že dosegli ali presegle 12-mesečno število poškodb iz leta 1976, ter da bi število poškodb na koncu tega leta pri sedanjih tendenci prirasta znašala ca. 120, kar bi predstavljalo korak nazaj dolg tri leta ali 70% več poškodb kot v prejšnjem letu.

Po drugi plati resnosti poškodb, ki znaša 9,5 dni za povprečno zdravljenje vsake poškodbe kaže na 50% izboljšanje stanja varstva pri delu v primerjavi s prejšnjim letom.

Glede na ta dva kazalca našega varnega dela marsikdo lahko bi rekel: Nič posebnega, celo ugodno. To so same lahke, neresne, vsakodneвне praske, udarci, vbodi itd., zaradi tega jih je služajno nekaj več.

Toda, iz virov in vzrokov poškodb je razvidno, da se one dogajajo največkrat na stacionarnih delih strojev, na gibljivih delih strojev, ki smo jih ocenili kot varne ob normalni pazljivosti in strokovni sposobnosti delavca, pri delu z osnovnimi valji, pri gibanju med delom in podobno, včasih tudi s transportnimi sredstvi, kemikalijami itn., torej očitno tudi na nevarnih delovnih mestih in pri nevarnih delih. In če vemo, da je vzrok 80% vseh poškodb nepazljivost delavca, s

katero so v tesni zvezi nekateri drugi ukrepi iz varstva pri delu, od katerih omenimo le varstvo, vzgoja in nadzor nad izvajanjem dela. Glede pogostosti poškodb moramo biti skeptični oz. nezadovoljni, kajti na nevarnejših delovnih mestih in pri nevarnejših delih je nedisciplinarnost, malomarnost, nepazljivost, nepoučenost, pomanjkljiv nadzor nad delom in podobno veliko več kot dovolj pogojev za hude in najhujše nesreče pri delu.

Zaradi tega je z najvišjega nivoja poudarjena potreba po še večji skrbi za varnost naših delavcev. Zlasti sedaj, ko obseg proizvodnje iz leta v leto narašča s tem pa celo in organizacija dela postajata zahtevnejša. Varno delovno okolje in varne delovne razmere našega delavca morajo zasledovati razvoj in celotni uspeh naše delovne organizacije.

Da se to da doseči, vidimo iz dejstva, da smo v oba, po številu nesreč vodilna obrata, registrirali junija le eno poškodbo.

Pri tem pa moramo poudariti, da to ni slučaj in da slučajnih nesreč ni, temveč je raziskavo delovnih razmer in delovnega okolja treba spoznavati in sproti preventivno in kurativno odpravljati vzroke nesreč pri delu.

Vasilije Petronijević

ZAHVALA

Ob izgubi mojega dragega očeta se zahvaljujem delovni organizaciji Dekorativna za darovani venec, za izrečeno sožalje ter sodelavkam za spremstvo na njegovi zadnji poti. Hvala.

Joži Januš

Kako se zavarujemo pred požari

(IZ GLASILA NOVOTEKSA)

UVODNI DEL

V povojnem času smo v vsej Jugoslaviji pričali hitri industrializaciji, avtomatizaciji in modernizaciji življenja nasploh. Ta neslutni razvoj nas je pripeljal iz nerazvite in agrarne dežele med srednje razvite. Tako hiter gospodarski razvoj kot pri nas v svetu še ni znan. Ta razvoj je ponekod prehitel nekatera področja, ki se niso mogla tako hitro razvijati in so zaostala. Tak primer zaostalosti so prometna sredstva in prometne žile; zaradi neskladnega razvoja plačujejo udeleženci v prometu visok davek. Podobno je tudi na drugih področjih, vendar to ni tako očitno in boleče.

Danes se v delovnih organizacijah srečujemo s sodobno tehnologijo in modernimi strojnimi napravami. V barvarnah predelujemo materiale, ki jih do pred nekaj leti sploh še nismo poznali. Ne vemo, kako se ti materiali obnašajo v različnih pogojih, ne vemo, kakšna je neposredna nevarnost za požar. Tako so tudi možnosti za požar večje, to pa postavlja gasilsko službo pred vedno odgovornejše naloge. Ob-

čani, ki še pomnijo predvojni čas, vedo, kako se je živelo in delalo takrat in kako danes. Ti so bili in so priče vsem spremembam dela in življenja. Količino izboljšav in koliko novih stvari je bilo, tako da danes še komaj verjamemo, da je bil tisti včeraj res tak, kot se ga spominjamo.

Tudi v Novoteksu opažamo nenehno spreminjanje. Od začetka pred 30 leti do danes smo posodobljali proizvodnjo ter večali njen obseg in število zaposlenih. Ko danes govorimo o Novoteksu, govorimo o delovni organizaciji, ki se je v svoji panogi prebila v sam vrh jugoslovanske tekstilne industrije. Več kot 2500 delavcev dela v Novoteksu. Predemo, tkemo, pletemo, oplemenjujemo in konfekcioniramo volnene in sintetične materiale v proizvodnih oddelkih na sodobnih strojih. Končne izdelke pa prodajamo v lastnih trgovinah in na tujem. Nekaj let nazaj izdelujemo delavci Novoteksa tudi strešno opeko.

V Novoteksu dela 2500 delavcev; z družinskimi člani je to več kot 7000 ljudi. Pa si pred-

stavljam, kaj bi bilo z nami vsemi, če bi nam požar zaradi nepoučenosti ali nepazljivosti uničil vse, kar smo si v povojnem času ustvarili s svojim delom. Da do takšne katastrofe ne bi prišlo, ni dovolj da imamo v tovarni dobro opremljeno in organizirano protipožarno zaščito. Člani našega gasilskega društva se stalno urijo, da bi se čim uspešneje zoperstavili uničujočim plamenom požara. Ti prostovoljci delajo v raznih oddelkih in v vseh izmenah, in prav ti so tudi dolžni, da takoj ob nastanku požara organizirajo reševanje in gašenje. Vsi se jim bomo podredili in izvrševali naloge, ki jih bomo dobili, dokler se ne zbere gasilska enota, ki bo stopila v akcijo.

Teh nekaj vrstic smo zapisali zato, da do požara sploh ne bi prišlo, če pa do njega že pride, da bi se znali organizirano upreti ter tako reševati življenja in materialne dobrine. Ne želimo vam vsiliti znanja, dajemo pa vam možnost, da se naučite, kako se bomo branili pred nevarnostmi požara v mirnem pa tudi vojnem času.

Nevarnost požara je vedno prisotna, doma ali pa v delovni organizaciji, in prav zaradi tega ne bi bilo napak, da se vsi člani družine poučijo, kako ravnati, da do požara sploh ne bi prišlo. Te nasvete oz. pravila boste na-

šli v tej brošuri. To je osnovno znanje, s katerim mora biti oborožen vsak naš občan. V teh nekaj vrsticah požarne samozaščite je napisano zelo preprosto, kako preprečevati požare, kakšni požari lahko nastanejo, kako bomo ukrepali v primeru požara, s kakšnimi gasilnimi sredstvi in gasilnimi napravami se bomo lotili gašenja, kako pogasiti požar s preprostimi gasilskimi pripomočki itd.

Da do požara ne bi prišlo, je potrebna predvsem previdnost. Statistika požarov nam odkriva, da sta najpogostejša vzroka požarov, ki povzročajo velike materialne škode pa tudi poškodbe ljudi in smrt, malomarnost in neprevidnost. Več kot polovico požarov je mogoče pripisati človekovi malomarnosti. Ugotovljeno je, da je človek največkrat povzročitelj požarov, ker ni pravočasno ukrepal, da bi preprečil nastanek požara. Poleg tega so še drugi vzroki, med katerimi prednjači igra otrok z ognjem, sledijo fizikalno-tehnični pojavi, elektrika, pomanjkljivi gradbeno tehnični ukrepi, strela in podobno.

Vzlic vsej previdnosti in vpljanim požarnim meram lahko vseeno pride do požara. V takem primeru moramo znati gasiti, da bi lahko ukrepali mirno, hitro in odločno.

(Nadaljevanje na 8. str.)

(Nadaljevanje s 7. strani)

NASTANEK IN SIRJENJE POŽAROV

Vsako leto povzročajo požari v naši državi na ljudskem premoženju večmilijonsko škodo. Nujno je, da se ne samo gasilci, ampak vsi člani delovne organizacije seznanijo s tem, kaj največkrat povzročajo požare in kaj vse moramo ukreniti, da do požara ne bi prišlo.

V Novoteksu že dolgo ni bilo požara, resnega pa sploh še nikoli, vendar nas to ne sme uspavati. Nikoli ne smemo reči: »Saj ne bo gorelo!« ker prav to, da še ni gorelo, je lahko usodno, ker pozabljamo na možne nevarnosti; postajamo brezbržni in da bi dosegli vse boljše delovne rezultate, ne pomislimo na to, da nam lahko ogenj uniči vse, kar smo v povojnih letih prihranili in prigospodarili.

Zelo pomembno je, da vemo, kako nastane ogenj, kako se širi in kaj moramo storiti, da bi požar lokalizirali in končno pogasili. Pažar, ki se razvija normalno, je v začetku majhen; pogasimo ga lahko sami. Vedeti moramo, da se požar lahko zelo hitro razvije, odvisno kaj in kje gori in kakšne so okolnosti. Normalen požar lahko pogasimo brez posebnih težav:

— v prvi minuti s kozarcem vode;

— v drugi minuti že težje z vedrom vode;

— v tretji minuti pa bo že potrebna cela cisterna vode.

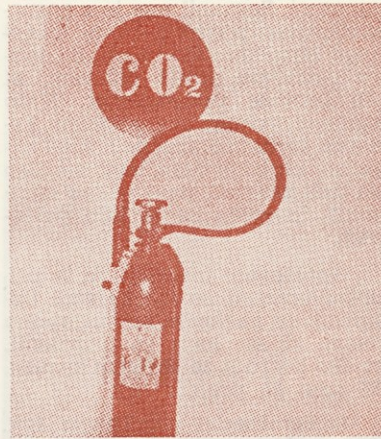
Zato moramo vsak požar začeti gasiti takoj, sicer mu pozneje ne bomo več kos. Vsakdo lahko pogasi požar v začetni fazi, seveda pa mora vedeti, kako in s čim. Nepoučnost je največja nevarnost! Namesto da bi

hladnokrvno pogasili nastajajoči požar, se ljudje navadno ustrašijo in povzročajo paniko, medtem pa ogenj narašča v pravi požar, ki ga lahko pogasijo le izurjeni in dobro organizirani gasilci.

Tudi pri nas imamo v vsakem oddelku in v vsaki izmeni kakšnega gasilca. Dolžnost le-teh je, da se po delu urijo v gasilskih veščinah, da se naučijo in poznajo vse preventivne ukrepe in da vedo, kako bodo najuspešnejše, ukrepali pred uničujočimi plameni. Poleg tega je delavci, ki so tudi člani gasilske organizacije, dolžni poučiti sodelavce, kako in s čim pogasiti začetni požar in kako se moramo obnašati in kaj moramo storiti, če se je požar razširil. Vemo, da požar nastane iz majhne iskre. Tam, kjer je delavec poučen, kako se ubrani pred požarom, je požara konec še preden ga drugi delavci opazijo. Nasprotno pa lahko zaradi nepoučenosti s svojim ravnanjem povzroči med ljudmi paniko in nepotrebno zmedo, da niti tisti, ki bi lahko požar pogasili, ne morejo posredovati.

VZROKI POŽAROV

Da bi uspešno preprečevali požare in opravili vse požarnovarnostne ukrepe, je v prvi vrsti potrebno poznati vzroke, zaradi katerih lahko nastane požar. Razvoj tehnike in uporaba novih naravnih in sintetičnih surovin so povečali nevarnost požarom, ki jo je moč odstraniti oziroma zmanjšati. Zato so dolžni odgovorni vodstveni delavci, tehnologi in strokovnjaki skupaj z gasilskimi izvedenci ugotoviti vzroke možnih požarov v posameznem oddelku in preventivno urediti vse potrebno, da do požara ne pride.



Ročni gasilski aparat »CO₂« na varnostni ventil

Analiza vzrokov požara nam pove, da je glavni krivec požara človek, ki iz malomarnosti, nepazljivosti, brezbržnosti, raztresenosti ali zaradi varčevanja ter nezadostnega znanja s področja požarne preventive opušča najnujnejše ukrepe za zavarovanje. Te napake se večkrat maščujejo, tako da nastane velika materialna škoda, ki visoko presega vrednost stroškov, ki bi nastali zaradi varnostnih ukrepov. Šele na drugem mestu so naravni vzroki. Med te prištevamo atmosfersko streljo, sončno toploto in elementarne nesreče. Na zadnjem mestu so gradbene pomanjkljivosti; med te prištevamo nevarnosti, ki so prisotne pri uporabi kurilnih ogrevalnih naprav v zgradbah.

Nič manjšo nevarnost ne predstavljajo dimniki, elektrika (kratki stik, varovalke, torna elektrika), samovžigi, eksplozije, vnetljive tekočine, komprimirani plini itd.

KAJ JE OGENJ IN KAJ POŽAR

Ogenj je med najstarejšimi dobrinami najdragocenejša pridobitev človeškega rodu. Ogenj je nadzorovan pojav. Da bi se predmet ali snov vnela in gorela, ju moramo segreti do vnetišča, potreben pa je tudi kisik. Če katerega od teh dveh pogojev ni, do ognja ne more priti — oziroma, če odstranimo enega od teh pogojev, bo ogenj ugasnil. Če hočemo ogenj pogasiti, moramo predmet, ki gori, ohladiti, ali pa preprečiti dotok kisika iz ozračja.

V nasprotju z ognjem je požar nenadzorovan pojav, ki lahko nastane iz različnih vzrokov. Požar je vedno nevaren, čeprav se pojavi v manjši obliki. Nevaren je ljudem zaradi opeklin in strupenih plinov, obenem pa povzroča požar tudi materialno škodo. Požar se zelo hitro širi na bližnje gorljive predmete, v sosednje prostore, nato še na bližnje in oddaljene objekte. Če nam ga ne uspe pravočasno zaveziti ali uničiti, zavzame obseg, ki ga je le težko obvladati. Nevarnost požara je prisotna na vsakem koraku.

Pri vsakem požaru (procesu gorenja) je značilno, da poteka vedno po verižni reakciji z naraščajočo hitrostjo. Iz majhnega plamenčka hitro nastane velik plamen, iz velikega plamena pa že pravi požar. Zato je popolnoma razumljivo, da moramo v taki situaciji takoj pričeti z gašenjem, da se plamen ne razširi. Majhen plamenček še lahko zadržimo s teptanjem ali pa ga pokrijemo z odejo, proti velike-

mu pa smo sami brez moči in nam je nujno potrebna pomoč učinkovitejših gasilskih sredstev.

Če vemo sedaj, kaj je ogenj in kaj požar, pogledajmo še, kaj je to gorenje.

Gorenje v ožjem smislu besede je kemijski proces, pri katerem se zelo hitro razvije velika temperatura. Gorenje nastane le takrat, kadar so izpolnjeni določeni pogoji:

1. Prisotnost gorljivih snovi, ki so lahko v trdnem, plinastem ali tekočem stanju;

2. Prisotnost toplotne energije, ki je potrebna za vžig;

3. Prisotnost kisika, ki je potreben za gorenje. Da pa se lahko začetni požar razvije, so potrebni še tile pogoji:

1. Toplota, ki je potrebna za nadaljnji razvoj požara;

2. Ustrezna količina kisika;

3. Čas, ki je potreben, da se požar razvije.

RAZVRSTITEV POŽAROV GLEDE NA VRSTO GORLJIVIH SNOVI

Različne snovi se različno obnašajo pri gorenju oziroma požaru, zato moramo poznati gorljivost posameznih materij pri požaru in najučinkovitejša sredstva za gašenje požarov.

Gorljive snovi smo razdelili v 5 skupin, in sicer:

SKUPINA A: požari trdnih snovi

SKUPINA B: požari tekočin in tekočih snovi

SKUPINA C: požari gorljivih plinov

SKUPINA D: požari lahkih kovin

SKUPINA E: požari električnih naprav in instalacij

SKUPINA »A«

V tej skupini so les, lesonit, pluta, papir, blago, naravna in umetna vlakna, koža, guma, celuloz, premog, seno, slama, plastične mase, ki zgorevajo s plamenom in žarenjem (tlenjem). Gorenje se začne z učinkovanjem zunanjega toplotnega vira.



Ročni gasilski aparat »S« na prah

SKUPINA »B«

Požari tekočin in tekočih snovi, kot bencin, nafta razna olja, terpentini, nitroak, razredčila, eter, žveplov ogljik, alkohol, špirt, aceton, mineralna in katranska olja, smola, vosek, mast, bitumen — zgorevajo samo s plamenom. Goriijo hlapi, ki nastajajo pri izhlapevanju na površini tekočine. Intenzivnost gorenja doseže maksimum kmalu po vžigu. Voski in mast se najprej raztopijo, nato se gorenje razvija kot pri vnetljivih tekočinah.

(se nadaljuje)

